

TILVÆKST Grovfoder nr. 23, 19. august 2022

Indhold

- **Mark**
- Aktuelt i foderroer
- Aktuelt i Efterafgrøder
- **Vanding**
- Vandingsvejledning uge 33-34
- **Regler og tilskud**
- Efterafgrøder, udsættelse af såtidspunkt
- Ændrede regler for jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug

MARK

Aktuelt i foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

Aktuelt er der angreb af bedefluer i roerne, ligesom en del marker også lider af bormangel. Svampesygdommene findes også i markerne nu. Det kan være aktuelt at behandle. Vær opmærksom på at der er dårlige sprøjtebetingelser, hvis roerne sover som følge af tørken.

Bedefluer

Vi har hen over sommeren set betydelig flere angreb af bedefluer i roerne end tidligere; i nogle marker meget omfattende angreb. Bedefluerne skader ved at gnave miner i roernes blade. Mineringen kan blive så voldsom, at det fører til omfattende bladdød/bladtab, som selvfølgelig mindsker tørstofproduktionen.

Bedefluerne har tre generationer årligt. I øjeblikket ser vi mange æg på bladene, som bliver til tredje generation. Mange æg er ikke ensbetydende med omfattende angreb, da æggene f.eks. kan blive skyllet af bladene i forbindelse med kraftig regn. Evt. bekæmpelse er heller ikke aktuelt nu, da der ikke er nogen effekt på æggene. Bekæmpelse skal derfor afvente, at vi begynder at se de første nye miner på bladene. Bedefluerne flyver – og lægger æg – over en periode på tre uger, så der vil være nogen variation mellem begyndende minedannelse mellem marker men selvfølgelig også inden for marken. Du skal derfor følge udviklingen i marken og vurdere behovet for bekæmpelse.

Lamdex er godkendt til bekæmpelse af bedefluer med 0,2 kg/ha. Behandlingsfristen er 14 dage og afstand til vandmiljø er 20 meter.

Billede 1 Æg fra bedeflu på roeblad (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Billede 2 Roeblad med bladmine fra bedefluens gnav (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Bormangel

I løbet af de seneste uger har vi også set flere marker med bormangel. I nogle marker endda kraftig mangel med alvorlige symptomer på roerne. Fælles for de angrebne marker er, at de ikke tidligere er behandlet med bor. Det har været tørt i nogen tid nu, og det er sikkert den udløsende faktor. Det kan endnu betale sig at behandle med bor, selvom vi nu er tættere på en efterårsperiode, hvor der normalt er god sikkerhed for nedbør. Det gælder dog om at få roernes vækst i gang nu, hvor produktionen potentielt er allerstørst. Bormangel giver også tab af det tørstof, som allerede er indlejret i roden.

Billede 3 Roeplante med begyndende symptomer på bormangel (Foto: Mogens K. Andersen, SAGRO)

Billede 4 Roelegeme med begyndende tørforrådnelse (Foto: Mogens K. Andersen, SAGRO)

Borprodukterne til udsprøjtning kan være lidt vanskelige at håndtere i sprøjten, og du bør læse – og holde dig til – etikettens anvisning om blandingsrækkefølge og blandingspartnere, væskemængde, anvendelse af additiver til pH-kontrol m.v. for at undgå udfældninger.

Tabel 1 Vejledende dosis af borprodukter (Kilde: SEGES, Vejledning i planteværn 2022, side 138)

Produkt	Indhold af bor [g pr. l eller kg]	Dosering [kg eller l pr. ha]	Tilført mængde [g pr. ha]	Vejledende pris [kr. pr. ha]
Bor 150MEA	150	2,5	375	63
Solubor 21	215	5,0	1.075	125
Solubor DF	175	5,0	875	125
YaraVita Bortrac 150	150	3,0	450	57
BioBor 150	150	3,0	450	42
Profi Bor 150	150	3,0	450	45

Bladsvampe

Efter en længere periode med varmt vejr ses nu begyndende angreb af bederust og bedemeldug. Har du endnu ikke behandlet dine marker mod bladsvampene, bør du få det gjort nu. Du kan læse om svampebekæmpelse i foderroer i TILVÆKST Grovfoder nr. 19.

Sprøjtebetingelser

Fælles for alle behandlinger er, at bladene skal være saftspændte, for at du kan opnå den ønskede effekt.

Har du vandet roerne, vil bladene være saftspændte om morgenen, hvor der så er gode sprøjtebetingelser. Sover roerne, er betingelserne for god effekt af behandlingerne rigtig dårlige. Du bør om muligt vande afgrøden eller om nødvendigt afvente tilstrækkelig nedbør.

Anvend en stor væskemængde for at dække toppen godt. Ikke mindre end 225-250 l/ha.

Stokløbere

Har du stokløbere i roemarken, skal de luges af. Du har forhåbentlig allerede afluget de stokløbere, som er vokset frem

i løbet af juli og først i august, da de kan sætte spiredygtige frø. Har du været igennem marken tidligere, skal du ikke være bekymret over at lade de stokløbere, som kommer fra midten af august, blive i marken, da de ikke skønnes at være i stand til at sætte spiredygtige frø. Vil du pynte dem af, kan du blot nøjes med at hakke de lange frøbærende stængler af roen.

Aktuelt i Efterafgrøder

Af planterådgiver Thomas Harbo

Græsefterafgrøder udsået i foråret er trykket af de kraftige kornafgrøder. Mange steder kan der være behov for at efterså.

Hold øje med efterafgrøderne

De fleste har høstet høje udbytter i vårbyg i år. Desværre er bagsiden af medaljen, at græsefterafgrøderne i kornmarkerne nu er meget svage. Dette falder sammen med, at Landbrugsstyrelsen varsler øget kontrol med de målrettede efterafgrøder, så de i år vil kontrollere 10 procent af markerne mod tidligere 5 procent. Vi har da også allerede fået en del telefonopkald med spørgsmål om, hvordan man skal håndtere sagen.

Billede 5 Mange steder skal man se godt efter for at få øje på græsefterafgrøden (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Det korte svar er, at du er nødt til at gå en tur i marken og tage et tjek på efterafgrødernes tilstand. Selvom det er tørt, ser det ud til, at der mange steder, fraset de aller skarpeste jorde, alligevel er fugt nok i jorden til, at græssernes vækst starter. Allerede en uges tid efter høst får markerne et grønt skær hen over stubben, og det bliver meget lettere at vurdere om etablering og overfladedækningen er tilstrækkelig god.

Beslutter du at efterså, er det med at få det gjort hurtigst muligt, så afgrøderne kan udnytte de gode vækstbetingelser, mens jorden er varm. Det giver de stærkeste efterafgrøder, som vil kunne optage mest mulig kvælstof igennem efterår og vinterperiode, ligesom de også bedst vil kunne leve op til dækningskravet.

Krav til overfladedækning

I tabel 1 er Landbrugsstyrelsens krav til efterafgrødernes overfladedækning vist. Hvis du vurderer, at efterafgrøderne ikke kan nå de krævede mål om overfladedækning i de givne perioder, er du nødt til at efterså. Dækningskravene i tabel 1 gælder for alle efterafgrødetyper – pligtige, husdyr, MFO og målrettede. Kontrollen af efterafgrødernes dækning foregår i perioden frem til 20. oktober, for efterafgrøder etableret i majs dog noget længere pga. den senere høst. Ligeledes gælder dækningskravene også for efterafgrøder til opfyldelse af 80%-kravet på kvæg-undtagelsesbrug, men de bliver dog først kontrolleret i perioden januar-februar 2023.

Tabel 2 Krav til dækningsgrad i forhold til kontroltidspunkt (Kilde: Vejledning om pligtige og husdyrefterafgrøder og

Periode for kontrol	Seneste såtidspunkt for efterafgrøder / Mindstekrav til dækning			
	20. august	24. august	28. august	7. september
11.-14. september	15 %	0 %	0 % ¹⁾	0 % ¹⁾
15.-20. september	20 %	5 %	0 % ¹⁾	0 % ¹⁾
21.-25. september	25 %	10 %	0 % ¹⁾	0 % ¹⁾
26. september til 1. oktober	30 %	15 %	5 %	0 % ¹⁾
2.-6. oktober	35 %	20 %	10 %	0 % ¹⁾
7.-19. oktober	40 %	25 %	15 %	10 %

1) Der skal dog være synlige tegn på etablering af efterafgrøder i form af f.eks. udsæd eller fremspiring

Eftersåning, almindelige harmoniforhold

Når du beslutter at efterså, bør du vælge en efterafgrødeblanding, som hurtigt vokser til og giver den nødvendige overfladedækning. Følger du de almindelige harmoniforhold, har du frit valg blandt de arter, som er godkendt til såning frem til 20. august (og med udsat såfrist frem til 7. september). Disse arter, eller blandinger heraf, er flg.:

Korsblomstrede afgrøder, klinte, hjulkrone, morgenfrue, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre. Du får den hurtigste fremspiring og sikreste etablering, hvis du laver en let jordbehandling, inden du sår, eller ved at så direkte med en skiveskærsåmaskine.

I de fleste tilfælde vil vi anbefale, at du bruger en blanding bestående af olieræddike og honningurt, som hurtigt dækker jorden. Hvis der er sået græs i foråret, er der ikke tale om forsinket etablering, hvorfor der ikke skal indberettes i Fællesskema/GKEA. Skifte fra græsefterafgrøde til efterafgrødeblanding skal heller ikke indberettes.

Eftersåning, kvæg-undtagelsesbrug

På kvæg-undtagelsesbrug er hovedparten af efterafgrøderne etableret som græs udsået i vårsæd og majs, da de også kan tælle med til at opfylde 80 %-kravet. Dog kan de målrettede efterafgrøder i nogle tilfælde være af typerne som nævnt ovenfor, da de målrettede efterafgrøder ikke kan tælle med i opfyldelse af 80 %-kravet. Disse – og kun disse – efterafgrøder kan du efterså med en efterafgrødeblanding som omtalt ovenfor.

Du skal derfor som hovedregel efterså svage græsefterafgrøder med græs. Efterafgrøder til opfyldelse af 80 %-kravet må ikke destrueres før 1. marts 2023, og du må derfor ikke lave jordbehandling, inden du eftersår. Eftersåning skal ske ud fra det luftige begreb "godt landmandskab". Vi vil derfor anbefale, at du får isået med en skiveskær-såmaskine, da erfaringerne med eftersåning med en almindelig radsåmaskine ikke er alt for gode. En tetraploid sort af italiensk rajgræs vil hurtigst kunne dække jorden. Anvend 10-13 kg/ha afhængig af fremspiringsbetingelserne og af, hvor meget græs, der er tilbage i stubben.

Er du i tvivl om hvilken efterafgrødetype, du har i den enkelte mark, bør du kontakte din planterådgiver.

VANDING

Vandingsvejledning uge 33–34

Af planterådgiver Vivi Ernsten

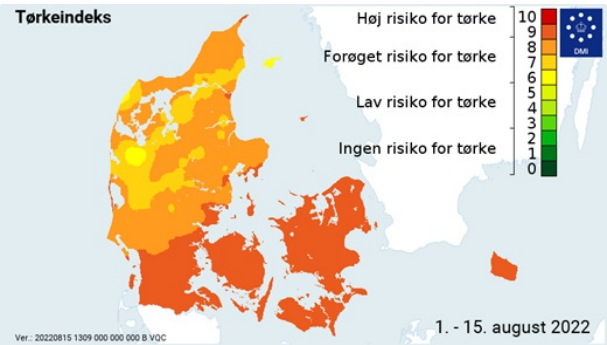
Vanding bør påbegyndes igen i majs og foderroer, men også nye udlægsmarker bør vandes. På sandjordene, JB 1-4, har afgrøderne stort set opbrugt den fulde mængde af plantetilgængeligt vand i rodzonen.

Det gode høstvejr giver en forholdsvis nem høst i år, dog medfører de høje temperaturer en stor fordampning, og der er brug for at påbegynde vanding i majs og roer. Den seneste uge har den potentielle fordampning været ca. 4-5 mm pr. dag, hvilket rykker voldsomt i vandbalancen. Udover vandbalancen viser det sig også tydeligt på tørkeindekset, hvor risikoen for tørke i SAGRO's område er steget til enten forøget eller høj risiko for tørke. De uvandende afgrøder ser efterhånden også meget trængende ud; græsmarkerne får tørkepletter, hvor bladmassen svinder ind, majsen står med grå sammenrullede blade og roerne sover, med slappe hængende blade. Mange dage med en potentiel stor tilvækst sættes over styr.

Billede 6 Roerne trænger virkelig til vand (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Den kommende uge ser fordampningen ud til at falde, og hvis vejrsigten holder stik, er der flere steder nedbør i sigte. Dog flytter meteorologerne på nedbøren i prognoserne, nærmest som om de slår plat og krone om udfaldet.

Figur 1 Tørkeindeks den 16. august (Kilde: DMI)

Af den aktuelle vandbalance for lokaliteterne Aulum, JB 1, og Vrenderup, JB 3, ses det tydeligt, at på de grovsandede og grove, lerblandede sandjorde er den plantetilgængelig vandmængde helt opbrugt. For grovsandede jorde, JB 1, er den plantetilgængelige vandmængde ca. 60 mm, mens de grove, lerblandede sandjorde, JB 3, holder godt 90 mm plantetilgængelige vand i rodzonen. Vandmanglen er nu så stor, at det går ud over afgrødernes produktion.

Tabel 3 Vandbalance den 16. august for lokaliteterne Aulum og Vrenderup

Lokalitet	Fremspiringsdato	Vandbalance den 16. august				
Aulum	1. maj	JB	Afgrøde	0 50 100 150 mm	Vandet mm	Balance mm
		1	Fodersukkerroe		0	-61
Vrenderup	1. maj	JB	Afgrøde	0 50 100 150 mm	Vandet mm	Balance mm
		3	Fodersukkerroe		0	-86
Aulum	1. maj	JB	Afgrøde	0 50 100 150 mm	Vandet mm	Balance mm
		1	Majs, helsæd		0	-61
Vrenderup	1. maj	JB	Afgrøde	0 50 100 150 mm	Vandet mm	Balance mm
		3	Majs, helsæd		0	-85
Aulum	10. maj	JB	Afgrøde	0 50 100 150 mm	Vandet mm	Balance mm
		1	Majs, helsæd		0	-61
Vrenderup	10. maj	JB	Afgrøde	0 50 100 150 mm	Vandet mm	Balance mm
		3	Majs, helsæd		0	-83

På baggrund af ovenstående skal vanding påbegyndes. Selvom der er vandet med 30 mm i juli, dækker det slet ikke behovet længere. Har du afgræsningsarealer, skal de først og fremmest vandes for at sikre produktionen. Vores anbefaling er opstillet nedenfor. Især nye udlægsmarker, hvor kornet lige er høstet er særlig sårbare for udtørring og udtynding i det varme vejr.

Anbefalet prioritet for vanding:

- Nye udlægsmarker

- Foderroer
- Majs

REGLER OG TILSKUD

Efterafgrøder, udsættelse af såtidspunkt

Af planterådgiver Vivi Ernstsén

I modsætning til andre år, hvor nedbøren har sat en stopper for høsten og dermed også for etablering af efterafgrøder, ser det lysere ud i år på denne front. Opstår der på trods heraf et behov for senere etablering af efterafgrøder, er kvælstofkorrektur i N-kvoten 2022/23 heldigvis lavere end tidligere. For en ejendom, som anvender mere end 80 kg organisk kvælstof pr. ha, og hvor efterafgrøden sås efter 28. august, medfører det i år et kvotetræk på 48 kg N/ha, mens det sidste år ville have resulteret i et kvotetræk på 65 kg N/ha.

Tabel 4 Kvotekorrektion ved udskudt såtidspunkt (Kilde: Landbrugsstyrelsen)

Udbragt organisk gødning i planperioden 2020/2021	Efterafgrøder sået i perioden	Kvotekorrektion pr. ha efterafgrøde
Under 80 kg N/ha	21. august-24. august	9 kg N
	25. august-28. august 2022	17 kg N
	29. august-7. september 2022	30 kg N
80 kg N eller derover pr. ha	21. august-24. august 2022	15 kg N
	25. august-28. august 2022	27 kg N
	29. august-7. september 2022	48 kg N

I artiklen "Aktuelt om efterafgrøder" er det angivet, hvor stor dækningsgraden skal være set ud fra såtidspunkt og kontroltidspunktet. Kan efterafgrøden ikke godkendes, fordi du ikke har indberettet senere såtidspunkt, kan det få større konsekvens pga. flere sanktioner. I mange tilfælde vil en efterafgrøde tælle såvel som pligtig, husdyr- og MFO-efterafgrøde, hvorved det kan få flere konsekvenser end "kun" nedsættelse af kvælstofkvoten på baggrund af udsat såtidspunkt.

Tabel 5 Konsekvens ved manglende opfyldelse af efterafgrøde (Kilde: Landbrugsstyrelsen)

	Efterafgrødetype			
	Pligtige og husdyr	MFO	Måltrettet (frivillig)	Obligatorisk måltrettet
Konsekvens ved manglende opfyldelse	Bøde og evt. KO-sanktion	Nedsat direkte støtte	Nedsat tilskud og N-kvota	Bøde

Ændrede regler for jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug

Af planterådgiver Thomas Harbo

Her fra det starten af gødningsåret 2022/23 gælder der nye regler for udtagning af jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug.

Beregningsgrundlaget for antallet af jordprøver er nu harmoniarealet i markplanen. Dvs. at der skal tages jordprøver af såvel omdriftsarealet som arealet med permanent græs, hvis det indgår i harmoniarealet. Det er også nyt, at der skal foreligge en analyse fra hver særskilt mark med harmoniareal, der findes i markplanen. Der skal således IKKE tages jordprøver af brakarealer eller arealer omfattet af §3-beskyttelse. I øvrigt gælder flg. krav:

- Én jordprøve pr. påbegyndt 5 ha.
- Prøverne skal analyseres for kvælstof (N-min eller N-total) og fosfor (Pt).
- Der skal foreligge et markkort, som angiver, hvor samtlige prøver er udtaget.
- Der skal tages jordprøver mindst hvert fjerde år.

Den nye vejledning for kvæg-undtagelsesbrug foreligger ikke endnu. Vi vender tilbage med en fuldstændig gennemgang af reglerne, når den nye vejledning er udkommet engang i løbet af efteråret.